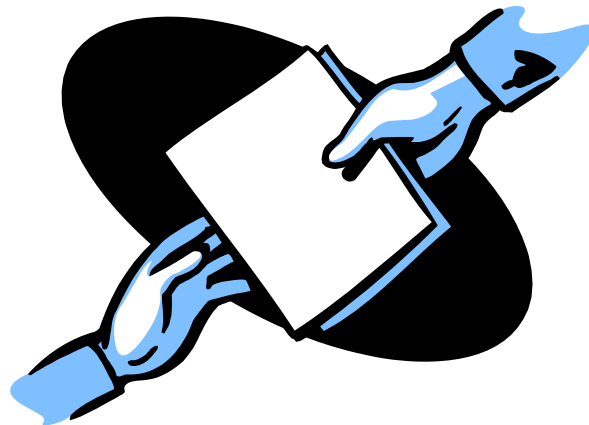




Nedre Eiker  
kommune

Grunnlagsdokument I  
for perioden 2009 - 2012



Mjøndalen 10. september 2008

Innhold

<b><u>1</u></b>	<b><u>INNLEDNING</u></b>	<b><u>3</u></b>
<b><u>2</u></b>	<b><u>GRUNNLEGGENDE RAMMEBETINGELSER</u></b>	<b><u>4</u></b>
	GRUNNLAGSDOKUMENT I	4
	STATSBUDSJETTET	4
	KOMMUNEPROPOSISJONEN	4
	NYTT INNTEKTSYSTEM FRA 2009	4
	UTVIKLINGEN I FRIE INNTEKTER	4
	LØNNSVEKST	6
	PENSJONSKOSTNADER	6
	SKJØNNSTILSKUDD	6
	RENTER OG AVDRAG	6
	UTVIKLING I LANGSIKTIG GJELD	7
	KOMPENSASJON FOR MERVERDIAVGIFT	7
	GEBYRER OG EGENBETALINGSSATSER	7
	VIKTIGE KOSTRA TALL	7
	NETTO DRIFTSUTGIFTER I PROSENT AV TOTALE NETTO DRIFTSUTGIFTER	8
<b><u>3</u></b>	<b><u>DRIFTSBUDSJETT 2009</u></b>	<b><u>9</u></b>
<b><u>4</u></b>	<b><u>RAMMEOMRÅDENE</u></b>	<b><u>11</u></b>
	HOVEDUTFORDRINGER	11
	SENTRALADMINISTRASJONEN	11
	OPPVEKST	12
	KULTUR	14
	HELSE OG OMSORG	15
	SOSIALE TJENESTER OG TILTAK	15
	TEKNISKE TJENESTER	17
	KIRKEN	19
<b><u>5</u></b>	<b><u>INVESTERINGER</u></b>	<b><u>20</u></b>
<b><u>6</u></b>	<b><u>VEDLEGG</u></b>	<b><u>23</u></b>
	A. DETALJER RAMMEENDRINGER	23

# 1 Innledning

Rådmannen legger fram Grunnlagsdokument I for perioden 2009 – 2012. Dokumentet er et drøftingsnotat, og er en del av kommunens forberedelser til utformingen av økonomiplanen 2009 - 2012 og årsbudsjett 2009. Formannskapet skal drøfte dokumentet i samlingen 16. – 17. september 2008.

I arbeidet med driftsbudsjett 2009 er det store økonomiske utfordringer som gjelder alle kommuner:

- Lønnsvekst
- Renteøkning

I hvilken grad dette dekkes inn via økte frie inntekter vil først bli klart når Statsbudsjettet legges fram. Rådmannen konstaterer at Nedre Eiker kommune fortsatt ligger på et meget lavt nivå når det gjelder sum frie inntekter pr innbygger (dvs. sum skatt og rammetilskudd). For 2007 hadde Nedre Eiker 25 860 kroner i frie inntekter pr innbygger, som var 2 630 kroner under gjennomsnittet for fylket og 4 300 kroner under gjennomsnittet for landet.

Driftsbudsjettet som nå legges fram til drøfting viser et betydelig ”gap” mellom utgiftsbehovet og anslåtte inntekter. Prognosemodellen fra KS som ligger til grunn for den foreløpige rammen for frie inntekter gir en økning på 15,8 mill kroner for Nedre Eiker. I forhold til kommunens eget anslag for frie inntekter for 2008 gir prognosemodellen en økning i frie inntekter på 4,1 mill når skjønnsmidler er inkludert. Det er denne økningen som er lagt inn i rådmannens utkast til driftsbudsjett for 2009.

Lønnsveksten for 2009 og overheng fra 2008 er beregnet til 44 mill. Hvordan kommunen skal klare å møte en større innsparing, og samtidig forsøke å opprettholde kvaliteten på tjenestene blir en betydelig utfordring.

Investeringsoversiktene for perioden viser et stort behov for investeringer i bl.a. skoleanlegg. I utgangspunktet finansieres dette med økt låneopptak, som igjen betyr økte renter og avdrag. En nøye prioritering av prosjektene er derfor meget viktig, mht en mulig realisering.

Rådmannen vil gjennomgå forutsetningene for budsjettet på nytt når statsbudsjettet for 2009 foreligger, og vil fremme en økonomiplan i balanse i slutten av oktober.

Det legges opp til at rådmannens forslag til økonomiplan for 2009 - 2012 og årsbudsjett 2009 behandles i kommunestyret 10. desember 2008.

Mjøndalen 10. september 2008

Christian Vegard Dahl  
rådmann

## 2 Grunnleggende rammebetingelser

### **Grunnlagsdokument I**

Kommunestyret vedtok budsjett 2008 og økonomiplan 2008 - 2011 i møte 12. desember 2007. Grunnlagsdokument I bygger på vedtatt økonomiplan og en videreføring av driften fra 2008 inn i 2009. Rådmannen legger fram en økonomisk hovedoversikt som tar utgangspunkt i vedtatte rammer for 2008. Disse rammene er videre justert for forventet lønnsvekst 2009 og lønnsglidning 2008, for endring i skatt og rammetilskudd ihht KS' prognosemodell, for endring i mva og rentekompensasjon, utbytte og renteutgifter på kommunens lån. Økningen i skatt og rammetilskudd tilsvarer på langt nær de økte utgiftene og med de nevnte endringene viser budsjettet en underdekning i størrelsesorden 46 mill kroner. Rammeområdene har i tillegg synliggjort et behov for å øke sine driftsrammer utover det som er lagt inn. Dersom disse tiltakene skal inn i budsjettet må det tas ut tilsvarende innsparinger på andre områder. Dette er det redegjort nærmere for under det enkelte rammeområde.

Det er ikke lagt inn tall for årene 2010 – 2012 i hovedoversikten for driftsbudsjettet. Rådmannen ønsker å benytte tiden fram mot fremlegging av Statsbudsjettet i begynnelsen av oktober til å jobbe mer med økonomiplanen for denne perioden.

### **Statsbudsjettet**

Statsbudsjettet for 2009 legges frem primo oktober. De vurderinger som gjøres angående kommuneøkonomien og utsiktene for det kommende år bygger derfor på kommuneproposisjonen og de signaler om det økonomiske opplegget som er gitt der.

### **Kommuneproposisjonen**

I kommuneproposisjonen for 2009 legger Regjeringen opp til en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter på mellom 7 og 7 ½ mrd. kroner, hvorav veksten i frie inntekter utgjør mellom 3 ½ og 4 mrd. kroner. Veksten i de frie inntektene må bl. a. ses i sammenheng med at den demografiske utviklingen antas å medføre økte utgifter i kommunesektoren i størrelsesorden 1,1 – 1,4 mrd i 2009.

### **Nytt inntektsystem fra 2009**

Sørheimutvalgets innstilling til nytt inntektssystem ble lagt fram sammen med kommuneproposisjonen for 2009. Forslaget innebærer bl.a tiltak for økt utjevning, mer distriktpolitikk og nytt hovedstadstilskudd og veksttilskudd. Forslaget vil bli nærmere gjennomgått i formannskapetets budsjettsamling.

### **Utviklingen i frie inntekter**

I 2004 lå Nedre Eiker 1 800 kroner under gjennomsnittet for fylket i frie inntekter pr innbygger, og 2 700 kroner under gjennomsnittet for landet.

Denne forskjellen har økt og i 2007 lå vi 2 630 kroner under gjennomsnittet for fylket og 4 300 kroner under gjennomsnittet for landet.

Nedenstående tabell viser kommunens utvikling i frie inntekter basert på regnskapstall for perioden 2005 - 2007 og prognosetall ihht kommuneproposisjonen for perioden 2008 – 2009.

Tall i 1 000 kr	2005	2006	2007	2008	2009
Innbyggertilskudd (likt beløp pr innb)	128 774	143 091	155 436	166 745	190 534
Utgiftsutjevning	-30 653	-35 267	-38 620	-38 890	-36 589
Overgangsordninger	5 111	3 204	1 442	-397	-220
Utenfor overgangsord (inkl oppgavediff.)	-3 782	-	4 243	5 419	7 310
Ordinært skjønn	5 000	3 000	3 121	3 500	3 500
Just. Mva ord. 05	-1 313				
Skattesvikt/lønn 06/ ekstra ordinært skjønn flom 07		295	1 685		
Sum rammetilskudd uten selskapsskatt	103 137	114 323	127 307	136 377	164 535
Selskapsskatt	11 535	11 795	13 853	16 564	0
Sum rammetilskudd ekskl. inntektsutjevning	114 672	126 118	141 160	152 941	164 535
”Bykletekket”	-42	-77	-83	-64	-64
Netto inntektsutjevning	36 138	48 256	51 039	51 399	48 265
<b>Sum rammetilskudd</b>	<b>150 768</b>	<b>174 297</b>	<b>192 115</b>	<b>204 276</b>	<b>212 736</b>
Rammetilsk. - endr i %	2,2	15,6	10,2	6,3	3,3
<b>Skatt på formue og inntekt</b>	<b>349 098</b>	<b>376 670</b>	<b>379 182</b>	<b>393 369</b>	<b>399 928</b>
Skatteinntekter endr. i %	3,1	7,9	0,7	3,7	1,7
<b>Sum skatt og rammetilskudd</b>	<b>499 866</b>	<b>550 967</b>	<b>571 297</b>	<b>597 645</b>	<b>612 664</b>
Sum - endring i %	2,8	10,2	3,7	4,6	2,5

I nedenstående tabell har vi sammenlignet kommunens vedtatte budsjett og regnskapstall med siste oppdaterte prognosemodell fra KS. Tabellen viser at vi gjennomgående har lagt vårt budsjettanslag høyere enn KS' prognosemodell og at vi, med unntak av 2003, også har hatt regnskapstall som har ligget over denne.

I tabell 1 Driftsbudsjett (s 9) er tall for skatt og rammetilskudd lagt inn slik de fremkommer i KS' prognosemodell. Rammetilskuddet er i tabell 1 påplussert 3,5 mill i skjønnstilskudd. I 2009 vil innbyggertall pr 1. juli være gjeldene for hele 2009 slik at det ikke blir noen endringer i beregningene i løpet av året. Som følge av Sørheimutvalget arbeid blir selskapsskatten fjernet fra kommunenes rammetilskudd.

Tall i 1000 kr	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Skatt KS' prognosemodell	287 933	318 161	344 918	353 773	372 012	374 293	394 315	399 928
Rammetilskudd KS' prognosemodell	153 166	161 680	127 413	141 071	146 239	186 293	199 002	209 236
<b>Sum frie inntekter prognose KS</b>	<b>441 099</b>	<b>479 841</b>	<b>472 331</b>	<b>494 844</b>	<b>518 251</b>	<b>560 586</b>	<b>593 317</b>	<b>609 164</b>
<i>Endring fra forrige år</i>		8,8 %	-1,6 %	4,8 %	4,7 %	8,2 %	5,8 %	2,7 %
Budsjett skatt	296 933	330 000	344 918	353 773	376 012	395 599	403 305	
Budsjett rammetilskudd	153 166	161 679	135 227	144 971	163 227	177 049	205 202	
<b>Sum frie inntekter budsjett NEK</b>	<b>450 099</b>	<b>491 679</b>	<b>480 145</b>	<b>498 744</b>	<b>539 239</b>	<b>572 648</b>	<b>608 507</b>	
<i>Endring fra forrige år</i>		9,2 %	-2,3 %	3,9 %	8,1 %	6,2 %	5,7 %	

Regnskap skatt	294 884	314 091	339 203	349 097	376 669	380 000		
Regnskap rammetilskudd	152 963	159 491	145 984	152 764	175 202	194 049		
<b>Sum frie inntekter regnskap NEK</b>	<b>447 847</b>	<b>473 582</b>	<b>485 187</b>	<b>501 861</b>	<b>551 871</b>	<b>574 049</b>		
<i>Endring fra forrige år</i>		5,7 %	2,5 %	3,4 %	10,0 %	4,0 %		
<b>Differanse i % mellom KS prognose og regnskap</b>	<b>1,53 %</b>	<b>-1,30 %</b>	<b>2,72 %</b>	<b>1,42 %</b>	<b>6,49 %</b>	<b>2,40 %</b>		
<b>Diff. i 1 000 kr mellom KS prognose og regnskap</b>	<b>6 748</b>	<b>-6 259</b>	<b>12 856</b>	<b>7 017</b>	<b>33 620</b>	<b>13 463</b>		

### Lønnsvekst

I forslaget til budsjett 2009 er det lagt til grunn en gjennomsnittlig lønnsøkning i Nedre Eiker kommune på 6,34 % fra 1. mai 2008 og 3,15 % fra 1. mai 2009. Med hel- og delsårseffekt for 2009 betyr det en økning på 5,1% fra budsjett 2008 til budsjett 2009. Kommunens årlige lønnkostnader er ca 600 mill kroner inkl. sosiale kostnader. Det betyr en økt utgift i 2009 på ca 32 mill kroner. I tillegg har vi et etterslep fra 2008 på 12,5 mill.

### Pensjonskostnader

For 2009 har vi foreløpig følgende anslag for pensjonsutgiftene:

- Sykepleiere – 11 %
- Andre arbeidstakere i KLP – 13,5 %
- Lærere (SPK) – 9,9 %

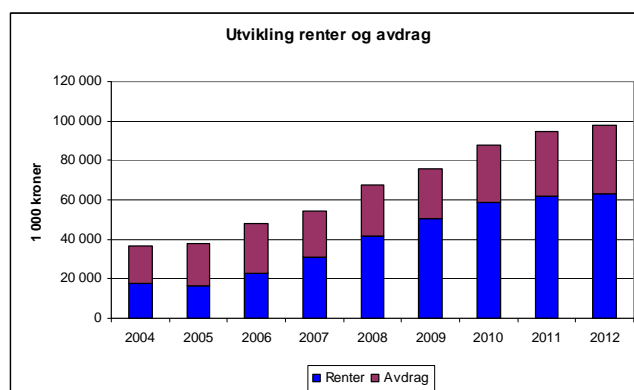
Satsene kan bli revidert når nye tall fra pensjonskassene kommer sen høsten.

### Skjønnstilskudd

Nedre Eiker har de siste årene blitt tildelt ordinært skjønnstilskudd fra Fylkesmannen. Skjønnstilskuddet har vært knyttet til kommunens vanskelige økonomiske situasjon og utgjør 3,5 mill kroner i 2008. Tildeling av ordinært skjønnstilskudd gjøres kjent ved fremleggelsen av statsbudsjettet. Vi har budsjettetert med 3,5 mill i skjønnstilskudd også i 2009.

### Renter og avdrag

Styringsrenten er pr. august er 5,75 % som er 1,25 % høyere enn på samme tid i 2007. På vårparten 2008 har bankene hevet sine lånerenter mer enn økningen i styringsrenten, grunnet at differansen mellom pengemarkedsrenten og styringsrenten har økt betraktelig. Årsaken er internasjonal finansuro forårsaket av bl.a amerikanske misligholdte boliglån. En fjerdedel av kommunens låneportefølje er lån til fast rente, mens resten av låneporteføljen er på ren flytende rente eller rente knytte mot NIBOR. Betingelsene på kommunens lån med flytende rente er nå ca 6,5 %. Det ble budsjettetert med en flytende på 5,75 % i budsjett 2008. Økning rente samt økning i gjeld i 2008 betyr ca 8,5 mill i økte renteutgifter i 2009.



**Utvikling i langsiktig gjeld**

Tall i 1000 kr	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Formidlingslån 31.12.</b>	<b>15 933</b>	<b>24 320</b>	<b>19 559</b>	<b>33 059</b>	<b>31 259</b>	<b>29 459</b>	<b>27 659</b>	<b>25 859</b>
Investeringslån 1.1.	570 780	592 490	664 929	761 941	814 916	916 416	985 171	1 019 105
<b>Nye invest. Lån i året</b>	<b>43 670</b>	<b>97 917</b>	<b>119 898</b>	<b>78 375</b>	<b>136 900</b>	<b>103 000</b>	<b>66 150</b>	<b>3 800</b>
Avdrag	-21 960	-25 478	-22 886	-25 400	-25 400	-29 245	-32 215	-34 220
<b>Investeringslån 31.12.</b>	<b>592 490</b>	<b>664 929</b>	<b>761 941</b>	<b>814 916</b>	<b>926 416</b>	<b>990 171</b>	<b>1 019 105</b>	<b>988 686</b>
<b>Sum lån 31.12.</b>	<b>608 423</b>	<b>689 249</b>	<b>781 500</b>	<b>847 975</b>	<b>957 675</b>	<b>1 019 630</b>	<b>1 046 764</b>	<b>1 014 545</b>

Tallene for årene 2005-2007 er regnskapstall.

Alle kommunens lån er i de senere år tatt opp med 33 års løpetid. Korrigert for årene som er gått siden låneopptak er gjenstående løpetid på kommunens langsiktige gjeld (eks. formidlingslån) ca 25 år med nåværende avdragsstruktur. KL § 50.7a regulerer minste tillatte avdrag og note 4 i Regnskap 2007 konkluderer med at avdragene er innenfor årlig minimums avdrag. Tallene for "Nye invest. lån i året" er basert på investeringsbudsjett ekskl. "Nyinnmeldte tiltak". Om disse tiltakene også tas med vil lånegjelden ved utgangen av 2012 være ca 1,2 mrd. kroner og rente- og avdragsutgifter vil utgjøre en årlig utgift på 110 mill kroner.

**Kompensasjon for merverdiavgift**

For budsjettåret 2010 skal minimum 20 prosent av merverdiavgiftskompensasjonen fra investeringer overføres til investeringsregnskapet. For 2011 skal minimum 40 prosent overføres og for 2012 minimum 60 prosent. Fra 2014 skal all merverdiavgiftskompensasjonen fra investeringer overføres til investeringsregnskapet.

Tall i 1000 kr	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Totale utg. investering	155 152	204 282	90 162	178 065					
Grunnlag mva investering	58 828	70 592	20 072	54 520					
Mva komp. investering	14 707	17 648	5 018	13 628	10 000	10 000	8 000	6 000	4 000

Mva komp. investering for årene 2004-2007 er regnskapstall og 2008-2012 er budsjettall

**Gebyrer og egenbetalingssatser**

Alle gebyrer, egenbetalinger m.v. legges fram som egne saker vedrørende forslag til endringer, evt. opprettholdelse, av gjeldende satser.

**Viktige KOSTRA tall**

KOSTRA indikator	Nedre Eiker			Buskerud	Landet
	2005	2006	2007	2007	2007
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	3,20	0,00	-0,10	2,60	2,30
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	71,60	68,70	66,90	83,80	84,30
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere kommunehelsetjenesten	6,50	6,90	6,80	9,50	9,10
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	100,00	100,00	100,00	94,90	92,00
Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innbyggere 20-66 år	5,50	5,40	4,60	3,70	3,70
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner pr barn i kommunal barnehage*	101 099	112 725	113 732	83 810	112 683

KOSTRA indikator	Nedre Eiker			Buskerud	Landet
	2005	2006	2007	2007	2007
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner pr elev til grunnskole**	60 254	62 139	63 441	70 391	72 942
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner pr kommunal institusjonsplass*** (sykehjemsplass)	750 206	798 049	811 667	777 745	697 242
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid byggesaker (kalenderdager)	20	20	20	36	35

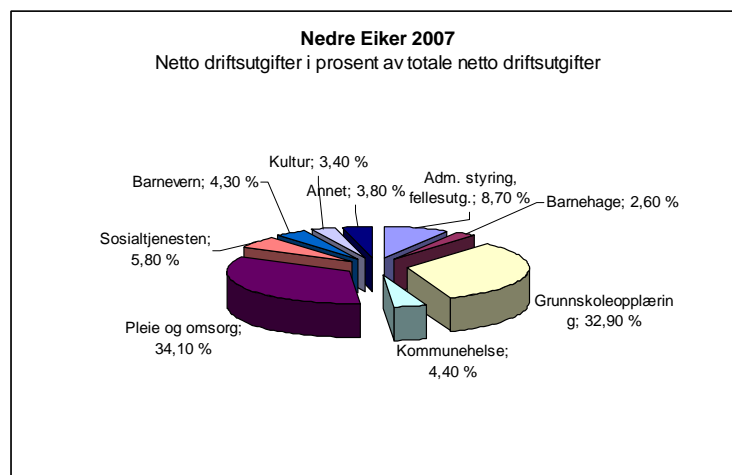
\*En avdeling med barn over 3 år gir plass for dobbelt så mange barn som en avdeling med under 3 år. Utgiften blir den samme. Det er foreldrenes behov som avgjør sammensetningen av barn. Det vil således være sammensetningen av store/små barn som avgjør bruttoutgiften. I tillegg måles her pr. barn, uten at det korrigeres for oppholdstid. Det betyr at hvis en barnehage har mange delte plasser framstår de som effektive i driften, men en barnehage med mange hele plasser ikke ser ut til å produsere så mye. Så lenge man ikke måler i oppholdstimer og korrigerer for barnas alder er tallene lite sammenlignbare. De lave tallene for Buskerud skyldes antagelig feil i rapporteringen fra en eller flere Buskerud kommuner.

\*\* Nedre Eiker ligger lavt i forhold til Buskerud og i forhold til landet. En liten oppgang i 2007 skyldes at skolene ble tilført en ekstraordinær bevilgning på 2 mill. kroner. Budsjettet for 2008 er på samme nivå som 2006.

\*\*\*Omfatter ikke omsorgsboliger verken på bo- og servicesenter eller andre steder

### Netto driftsutgifter i prosent av totale netto driftsutgifter

	Nedre Eiker 2005	Nedre Eiker 2006	Nedre Eiker 2007	Buskerud 2007	Landet 2007
Adm. styring, fellesutg.	10,50 %	7,60 %	8,70 %	9,00 %	8,90 %
Barnehage	2,00 %	2,80 %	2,60 %	2,30 %	2,60 %
Grunnskoleopplæring	36,70 %	33,80 %	32,90 %	30,10 %	30,40 %
Kommunehelse	4,40 %	4,30 %	4,40 %	4,30 %	4,20 %
Pleie og omsorg	31,10 %	33,60 %	34,10 %	36,90 %	33,80 %
Sosialtjenesten	6,10 %	5,90 %	5,80 %	5,20 %	5,40 %
Barnevern	4,20 %	4,00 %	4,30 %	3,70 %	3,40 %
Kultur	3,90 %	3,80 %	3,40 %	3,80 %	3,80 %
Annet	1,10 %	4,20 %	3,80 %	4,70 %	7,50 %



### 3 Driftsbudsjett 2009

**Tabell 1**

	Regn 2007	Budsjett 2008	Vedtak bud. 2008	Ramme- -endr. 2008	Budsjett 2008 inkl. ramme- -endr.	Ramme- -endr. 2009	Lønns- vekst 08-09 (5,1%)	Andre endringer	Behov ramme budsjett 2009
SENTRALADM.	42 898	37 211	37 224		37 224		941	512	38 677
	-2 150	-727	-740		-740				-740
OPPVEKST	316 312	324 237	324 237		324 237	-10 467	12 401	4 699	330 870
	-140 043	-139 110	-139 110		-139 110	6 967			-132 143
KULTUR	18 041	15 654	15 654		15 654		536		16 190
	-6 371	-4 100	-4 100		-4 100				-4 100
HELSE OG OMSORG	296 020	276 921	272 750	5 851	278 601		14 018	7 099	299 718
	-59 413	-41 629	-35 925	2 486	-33 439				-33 439
SOSIALE	44 550	43 288	44 125	-2 617	41 508	6 967	637	125	49 237
TJENESTER/TILTAK	-10 022	-6 215	-8 585	3 033	-5 552	-6 967			-12 519
TEKNISKE TJENESTER	191 163	191 123	190 725	100	190 825	3 500	3 480	100	197 905
	-128 622	-127 699	-127 301		-127 301				-127 301
KIRKE	5 410	5 550	5 550		5 550				5 550
KOMMUNESKOGEN	1 459	1 180	1 180		1 180		30		1 210
	-1 611	-308	-308		-308				-308
HERMANSENTERET	380	320	320		320				320
	-60								0
F-SKAPETS DISP.KTO		860	860		860				860
									0
<b>Sum utgift rammeområder</b>	<b>916 233</b>	<b>896 344</b>	<b>892 625</b>	<b>3 334</b>	<b>895 959</b>	<b>0</b>	<b>32 043</b>	<b>12 535</b>	<b>940 537</b>
<b>Sum inntekt rammeområder</b>	<b>-348 292</b>	<b>-319</b> <b>788</b>	<b>-316 069</b>	<b>5 519</b>	<b>-310 550</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-310 550</b>
<b>Sum rammeområder</b>	<b>567 941</b>	<b>576 556</b>	<b>576 556</b>	<b>8 853</b>	<b>585 409</b>	<b>0</b>	<b>32 043</b>	<b>12 535</b>	<b>629 987</b>
<b>Nto finans/fond i rammeområdene</b>	<b>-1090</b>	<b>3293</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>		<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Frie inntekter</b>									
SKATTER INNTEKT OG FORMUE	-379 190	-403 305	-403 305		-403 305			3 377	-399 928
RAMMETILSKUDD INKL. SKJØNN	-192 115	-205 202	-205 202		-205 202			-7 534	-212 736
<b>Sum frie inntekter</b>	<b>-571 305</b>	<b>-608</b> <b>507</b>	<b>-608 507</b>	<b>0</b>	<b>-608 507</b>	<b>0</b>		<b>-4 157</b>	<b>-612 664</b>
MVA KOMP DRIFT	-14 781	-15 300	-15 300		-15 300			-1 000	-16 300
MVA KOMP INVEST	-13 629	-10 000	-10 000		-10 000				-10 000
RENTEKOMP. SKOLE OG HELSEBYGG	-1 552	-1 444	-1 444	-8 853	-10 297			-1 804	-12 101
UTBYTTE GJELDSBREVKRAFT	-1 187	-2 890	-2 890		-2 890			1 390	-1 500
PREMIEAVVIK, MVA MM	-4 571				0				0
STATSTILSK. FLYKTNINGER					0				0
STATSTILSK. FLYKTNINGER	-3 194				0				0
SKATT GJELDSBREVKRAFT	332	810	810		810			-390	420
AVSKRIVNINGER	40 168				0				0

	Regn 2007	Budsjett 2008	Vedtak bud. 2008	Ramme -endr. 2008	Budsjett 2008 inkl. ramme- endr.	Ramme -endr. 2009	Lønns- vekst 08-09 (5,1%)	Andre endringer	Behov ramme budsjett 2009
<b>Sum a. sentr. utg./inntekt.</b>	<b>1 586</b>	<b>-28 824</b>	<b>-28 824</b>	<b>-8 853</b>	<b>-37 677</b>	<b>0</b>		<b>-1 804</b>	<b>-39 481</b>
<b>Brutto driftsresultat</b>	<b>-2 868</b>	<b>-57 482</b>	<b>-60 775</b>	<b>0</b>	<b>-60 775</b>	<b>0</b>		<b>6 574</b>	<b>-22 158</b>
<b>Finansinntekter</b>									
UTBYTTE NEE/BKN	-1 914	-1 650	-1 650		-1 650				-1 650
RENTEINNTEKTER	-6 984	-6 445	-6 375		-6 375			-825	-7 200
RENTER ANSV. LÅN EB NETT AS	-1 104	-1 200	-1 200		-1 200				-1 200
MOTTATTE AVDRAG	-394	-200	0		0				0
<b>Sum eksterne finansinntekter</b>	<b>-10 396</b>	<b>-9 495</b>	<b>-9 225</b>	<b>0</b>	<b>-9 225</b>	<b>0</b>		<b>-825</b>	<b>-10 050</b>
<b>Finansutgifter</b>									
RENTEUTGIFTER LÅN TATT OPP 31.12.	30 985	42 000	42 000		42 000			8 500	50 500
RENTEUTG. NYE LÅN I ØP PER.					0				0
AVDRAG LÅN TATT OPP 31.12.	23 255	25 400	25 400		25 400				25 400
AVDRAG NYE LÅN I ØP PER.					0				0
UTLÅN	220	200			0				0
<b>Sum eksterne finansutgifter</b>	<b>54 460</b>	<b>67 600</b>	<b>67 400</b>	<b>0</b>	<b>67 400</b>	<b>0</b>		<b>8 500</b>	<b>75 900</b>
<b>Resultat interne finanstransaksjoner</b>	<b>44 064</b>	<b>58 105</b>	<b>58 175</b>	<b>0</b>	<b>58 175</b>	<b>0</b>		<b>7 675</b>	<b>65 850</b>
MOTPOST AVSKRIVNINGER	-40 168								
<b>Netto driftsresultat</b>	<b>1 028</b>	<b>623</b>	<b>-2 600</b>	<b>0</b>	<b>-2 600</b>	<b>0</b>		<b>14 249</b>	<b>43 692</b>
<b>Interne finanstransaksjoner (fond)</b>									
BRUK AV TIDL. ÅRS OVERSK. AVSETN.	-5 639		0		0				0
BRUK AV DISPOSISJONSFOND	-1 456		0		0				0
BRUK AV BUNDNE FOND	-6 916	-3 723	0		0				0
<b>Sum bruk av avsetninger</b>	<b>-14 011</b>	<b>-3 723</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>		<b>0</b>	<b>0</b>
OVERF. TIL INVEST. REGNSKAPET	1 723	2 400	2 400		2 400				2 400
DEK. AV TIDL. ÅRS. REGN. MESS. MERFORBRUK			0		0				0
AVSETN. TIL DISP. FOND	3 995		0		0				0
AVSETN. TIL BUNDNE FOND	7 852	700	200		200				200
<b>Sum avsetninger</b>	<b>13 570</b>	<b>3 100</b>	<b>2 600</b>	<b>0</b>	<b>2 600</b>	<b>0</b>		<b>0</b>	<b>2 600</b>
<b>Regnskapsmessig mer(+)/mindre(-) forbruk</b>	<b>587</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>32 043</b>	<b>14 249</b>	<b>46 292</b>

Det er foreløpig ikke tatt høyde for inndekning av et eventuelt underskudd i 2008.

## 4 Rammeområdene

### **Hovedutfordringer**

Rådmannen har hatt en foreløpig gjennomgang av forhold som kan påvirke kommunens driftsutgifter og inntekter i 2009 – 2012. Rådmannen vil bruke tiden fram til 30. oktober (Grunnlagsdokument II) til å kvalitetssikre tallene, og å vurdere dem i lys av statsbudsjettet for 2008.

Budsjettrammene for 2009 kan bli vanskelig å overholde uten at vi må gå til oppsigelser av ansatte. Selv om målsettingen er at flest mulig ledige stillinger skal dekkes gjennom interne rokeringer, så vil mange stillinger kreve spesiell kompetanse som vi ikke kan dekke internt. Det vil derfor være nødvendig å lyse slike stillinger ledig eksternt. Jo strammere de økonomiske rammene er desto viktigere er det å ha rett kompetanse og rett person på rett plass. Dette vil kunne gi utfordringer når overtallige skal tilbys ledige stillinger.

Det er nedsatt en partssammensatt arbeidsgruppe for å revidere kommunens retningslinjer ved overtallighet. Gjeldende retningslinjer er fra 2003 og var basert på vedtak om at det ikke skulle foretas oppsigelser ved overtallighet. Dette vedtaket er senere opphevet.

### **Sentraladministrasjonen**

Kun lønnsøkning er lagt inn i budsjettet. I tillegg til lønnsøkning har sentraladministrasjonen utgiftsøkninger på andre faste poster. Disse utgiftsøkningene er foreløpig ikke lagt inn i budsjettet. For å få plass til disse må det gjennomføres innsparingstiltak i samme størrelsesorden.

Nødvendige behov for økninger i budsjettet 2009 i forhold til vedtatt budsjett 2008:

Fellesutg. Sentraladm.	217
Post	560
Revisjon	120
Informasjon	36
Valg	550
Red. av utg. pol. 2. år i per.	-153
Ny programvare personal	260
<b>Sum ikke lagt inn i tabell 1 s. 9</b>	<b>1 590</b>

Lønnsvekst 08-09	941
Lønnsglidning 08	512
<b>Sum lagt inn i budsjett tabell 1</b>	<b>1 453</b>

I tillegg til de helt nødvendige behov ønskes følgende tiltak med i budsjettet for 2009. En ser imidlertid at det kan bli vanskelig å få disse med dersom det blir nødvendig å gjennomføre innsparingstiltak for å få plass til de nødvendige utgiftsøkningene som er skissert i tabellen over.

Seniortiltak	700
Opplæringsmidler	300
1/3 prosjektleder lønnsarb.	100
<b>Sum</b>	<b>1 100</b>

Nedre Eiker kommune innførte seniorpolitikk i 2004. I den forbindelse gikk kommunen ut av utjevningsordningen og ble selvfinansierende på AFP mellom 62 og 64 år. I 2008 gikk vi imidlertid inn i utjevningsordningen igjen. Tanken var at seniortiltakene skulle demme opp for avgang med AFP. I 2008 ble midler til både seniortiltak og opplæring bevilget i løpet av året fordi det ikke var funnet rom for disse postene ved budsjettbehandlingen. Postene er ikke med i budsjettet for 2009.

Økonomiseksjonen og personalseksjonen ble tildelt ekstra midler i 2008 til investeringer i programvare for å effektivisere driften både i sentraladministrasjonen så vel som i resten av organisasjonen. Driftskostnadene er ikke lagt inn i budsjettet for 2009. Det er heller ikke funnet plass i driftsbudsjettet til økningen i andre faste utgifter. For å dekke disse postene må det tilføres budsjettmidler i størrelsesorden 1,6 mill kroner, alternativt må det gjennomføres innsparingstiltak på andre områder for tilsvarende beløp. Da har vi ikke tatt høyde for å dekke inn seniortiltak, opplæringsmidler og prosjektleder til lønnsamarbeidet. Men vi forutsetter at lønnsøkning på 1,45 mill dekkes inn gjennom tildeling i statsbudsjettet.

Innsparinger i sentraladministrasjonen vil bety redusert bemanning og redusert service. Alternativene kan bli redusert åpningstid og/eller økt ventetid på telefon. Redusert bemanning vil også medføre at vi ikke blir i stand til å gjennomføre effektiviseringer i samme grad som tidligere og at den positive utviklingen vi er inne i når det gjelder å ta i bruk nye løsninger og ny teknologi vil stagnere.

I 2008 har Nedre Eiker kommune syv lærlinger fordelt på fire ulike seksjoner i opplæringsløpet. Lønnen til lærlinger fastsettes som en prosentvis andel av fagarbeiderlønn og det foregår tre lønnsjusteringer i løpet av to års læretid. Det totale kostnaden for syv lærlinger i 2008 er ca 270 000 kroner inkl. refusjonsordningen fra staten.

Ved mottak av fem nye lærlinger høsten 2009 vil til sammen 12 lærlinger være hos oss og de vil koste ca 800 000 kroner inkl. refusjonsordningen fra staten. Det er ikke avsatt midler til inntak av lærlinger i 2009.

### **Oppvekst**

Nødvendige behov for økning i budsjett 2009 i forhold til vedtatt budsjett 2008 (inkl. rammeendringer):

Nto utg. økn. Barnehage	1 500
<b>Sum ikke lagt inn i tabell 1 s. 9</b>	<b>1 500</b>

Lønnsglidning 08	2 808
Helårs timetall	1 891
Lønnsvekst 08 – 09	12 401
<b>Sum lagt inn i budsjett tabell 1</b>	<b>17 100</b>

### *Behov som bør med i budsjett 2009*

1 ÅV PPT	500
5 ÅV lærere	2 500
Lærebøker	1 000
<b>Sum</b>	<b>4 000</b>

Driften i 2008 er videreført på samme nivå, med unntak av helårseffekt av økt timetall i grunnskolen fra august 2008 og helårsdrift i alle nye barnehager. Utover dette er det kun lønnsoppgjøret i 2008 og beregnet lønnsvekst for 2009 som øker utgiftssiden. Det er verdt å merke seg at andelen av driftsbudsjettet til skole har hatt en jevn nedgang siden 2005

Netto utgiftsøkning barnehager er foreløpig et svært usikkert tall fordi barnehagesektoren er under oppbygging når grunnlagsdokument I er under arbeid. Statstilskuddet beregnes ut fra sammensetningen av barn pr. 15. desember, og satsene vedtas i Statsbudsjettet. Tilskudd til private barnehager beregnes ut fra kommunens regnskap 2008 og må derfor bare anslås ut fra årets tilskudd.

Driftsmidlene til skolene er svært knappe. Driftsmidlene ble redusert i 2001, og har siden da ligget på samme nivå til tross for prisvekst og økt elevtall. Det ble gjort et unntak i 2007 da skolene fikk en engangsbevilgning på 2 mill. til kjøp av lærebøker. Det er ikke satt av vikarmidler i skolene, men sykepenger tilføres gjennom året. Ved mye korttidsfravær skaper dette problemer for skolene.

Utgiftene ved Frydenhaug skole og spesialressurser til fosterhjemsplasserte elever vil som alltid være en kilde til usikkerhet.

Inntektene på SFO er foreslått prisjustert med 3 %. Pga. en nedgang i elever som bruker SFO gir ikke dette merinntekter. Foreldrebetaling i barnehager fastsettes av staten og kan ikke økes med mindre Statsbudsjettet legger opp til noe annet.

## Skole

Fra sentralt hold og i debatten ellers har resultater fra nasjonale prøver samt elevenes læringsutbytte hatt økt fokus. Nedre Eiker ligger under landsgjennomsnittet resultatmessig, det vil derfor være naturlig å ha dette i fokus framover. Det vil også være nødvendig å fokusere på noen rammebetingelser i tillegg.

Hovedfokuset videre vil derfor være på følgende områder:

- Rekrutter og beholde kompetanse innen grunnskoleområdet
- Følge plan for rehabilitering/utbygging av Veiavangen og Solberg skole
- Læringsresultatene skal forbedres på alle trinn

## Barnehage

Målsettingen om full barnehagedekning har vært fokusområde de siste åra og Nedre Eiker kommune har pr. dato nådd denne målsettingen.

Hovedfokuset videre vil nå være på følgende områder:

- Rekruttere og beholde kompetanse innen førskoleområdet
- Videreutvikle innhold i henhold til gjeldende rammeplan
- Utvikle barnehagene til lærende organisasjoner

## Innsparingstiltak

Oppvekst må redusere sitt budsjett med 6,2 mill for å holde rammen i 2009.

I likhet med tidligere år kan ikke barnehagesektoren redusere sine nettoutgifter uten å miste skjønnsmidler. Siden dette området vil være uklart fram til Statsbudsjettet er lagt fram, og 3. tildeling av skjønnsmidler i november har funnet sted, er det urealistisk å foreslå reduksjon i barnehagens budsjett på nåværende tidspunkt.

En innsparing i størrelsesorden 6,2 mill vil utgjøre ca 12,5 lærerårsverk. Det er foreløpig ikke diskutert med virksomhetslederne hvordan innsparingene skal gjøres.

## Kultur

Nødvendige behov for økning i budsjett 2009 i forhold til vedtatt budsjett 2008 (inkl. rammeendringer):

Lønnsvekst 08 – 09	536
<b>Sum lagt inn i budsjett tabell 1</b>	<b>536</b>

### Behov som *bør* med i budsjett 2009

Prisjust. Leieinntekter	-100
Tilskudd til drift Vikåsen K-styre vedtak	40
1 ÅVProsjektstilling stiftelser/kultur/næring	500
Bygdebok Nedre Eiker bind 4	500
<b>Sum</b>	<b>940</b>

Kulturbudsjettet er videreført på samme nivå som 2008. Økte utgifter skyldes kun lønnsvekst, og med den rammen som området foreløpig har fått er det ikke behov for sparetiltak. Leieinntektene er i hovedsak prisjustert med 3 %.

Det er ikke funnet rom for noen av tiltakene i tabellen over behov som bør med i budsjettet.

## Hovedutfordringer for kulturområdet:

- Videreutvikle kulturtilbudet i henhold til vedtatt kulturplan
- Stiftelsene Temte og Portåsen: Formell etablering, overtakelse og overdragelse i 2007 og 2008, og den store utfordringen blir å sørge for at de to stiftelsenes styreverv får støtte i sitt arbeid med videre planleggingen av utvikling, utbygging og drift av eiendommene.
- Det frivillige idretts- og kulturlivet har tatt på seg et meget stort ansvar i Nedre Eiker, og det er behov for å klargjøre hvilken rolle kommunen skal spille med hensyn til anlegg og økonomiske rammebetingelser til organisasjonene.

**Helse og omsorg**

Nødvendige behov for økning i budsjett 2009 i forhold til vedtatt budsjett 2008 (inkl. rammeendringer):

Ikke oppsagte ÅV HO innsp.krav bud. 08	1 500
Ikke oppsagte ÅV PRO innsp.krav bud. 08	8 509
Lønnsvekst av 1 500+8 509	611
Endr. Legetjenesten, turnuslege, miljøkoordinator	2 050
Fastlønnstilskudd private fysioterapeuter	0
Fastlønnstilskudd private leger	302
Økt lønn som følge av bytte av personale, bedre fagdekning og lønnsnivå ufaglærte	4 366
Utstyr alarmsentral/legevakt	479
Administrasjon turnuslege	422
Økt kostnader legetjenesten	340
Økte kostnader barnevern	3 226
Økte kostnader transport PU med mer	88
Div. prisjusteringer	478
Ressurskrevende brukere statlig tilskudd	0
Salg av tjenester fra alarmsentral	-264
Inntekter turnuslege	-443
Refusjon fastlønnstilskudd fysioterapeuter	-228
Økn. inntekter Lev Vel	-50

---

<b>Sum ikke lagt inn i tabell 1 s. 9</b>	<b>21 386</b>
------------------------------------------	---------------

---

Lønnsglidning 08	2 298
Justering av t-trinn lønn 07-08	2 000
Økt lønn høyskoleutdannede	2 801
Lønnsvekst 08 – 09	14 018
<b>Sum lagt inn i budsjett tabell 1</b>	<b>21 117</b>

---

**Sosiale tjenester og tiltak**

Nødvendige behov for økning i budsjett 2009 i forhold til vedtatt budsjett 2008 (inkl. rammeendringer):

Ikke oppsagte ÅV innsparingskrav 08	808
Lønnsvekst av 808	49
Endring i personale	-19
Endr. kostnader Solberg Opplæringscenter (SOL)	-64
Øke innt. på SOL for opprettholde 1,5ÅV	-646
Red. inntekt pga avsluttet prosjekt TIO på SOL	900
Bortfall inntekt fra andre kommunale virksomheter	720
Red. refusjon fra staten og kommuner til et realistisk nivå	700
Økt intern inntekt til innvandrerkonsulent	-24
<b>Sum ikke lagt inn i tabell 1 s. 9</b>	<b>2 424</b>

---

Lønnsglidning 08	125
Lønnsvekst 08 – 09	637
<b>Sum lagt inn i budsjett tabell 1</b>	<b>762</b>

---

Budsjettberegninger viser at en videreføring av dagens aktivitetsnivå inn i 2009 vil medføre et budsjettbehov på 287,7 mill. kr., dvs. en økning på 45,5 mill.kr. Det er i dette beløpet tatt høyde for vedtaket om miljøkoordinator i samarbeid med Øvre Eiker, samt statlig pålegg om å opprette stilling for turnuslege med nødvendig etableringskostnader og administrasjon av denne.

Lønnsøkning 2008-2009 er beregnet av lønnsbudsjettet for 2008.

Gjennom 2008 er aktuelle stillinger holdt vakante, samt at vikarinnleie er holdt på et minimum i forhold til forsvarlig drift. Konsekvensen av dette er at de årsverk det ikke var rom for i budsjettet for 2008, fortsatt utgjør en del av arbeidsstokken og dermed er beregnet i budsjettbehov for 2009.

Økningen på barnevern er beregnet ut fra antall barn ganger sats per måned ganger tolv måneder, med fratrukk for eksisterende budsjett. (Flere saker er under utredning vil kunne øke budsjettbehovet betydelig; ca. 312.000 kroner per barn per år.)

Kommunen er pålagt å skaffe transport til/fra SFO utenfor skolens åpningstid og i ferier. Den andelen som gjelder ferie skal dekkes av rammeområdet Helse og omsorg for de brukere som har vedtak om denne type tjeneste.

Solberg opplæringscenter har i en periode deltatt i et prosjekt; TIO – tilrettelagt individuell oppfølging har delvis vært statlig finansiert. Prosjektet avsluttes 31.12.2008. I tabellen over er derfor bortfall av statlige inntekter på 0,9 mill.kr. listet opp. Utover dette faller også interne overføringer bort, dette utgjør 0,72 mill.kr. En gjennomgang av de interne kostnadene gjør man mener å kunne redusere andre utgifter med 0,06 mill.kr.

Vurderinger av inntektene ved sosialkontoret viser at de budsjetterte inntektene ligger for høyt i forhold til det som er realistisk å forvente. Inntektene er justert og reduseres med 0,7 mill.kr.

Utover dette er ulike mindre justeringer foretatt for å få et så riktig bilde av kostnadsnivået som mulig ut fra det som er kjent.

Det er ikke rom for andre endringer enn lønnsvekst 08-09, og de øvrige endringer må det finnes innsparingstiltak for. Nedenfor er opplistet aktuelle innsparingstiltak for anslagsvis 31,5 mill.kr.

Etaten foreslår følgende innsparingstiltak for å kunne dekke inn de økte utgiftene iht. ovenstående:

Forebyggende team	400
Tidsbegrensede plasser, på Solberglia	800
Evjeløkka	1 000
Omsorgslønn/Brukerstyrt personlig assistent (BPA)	redusere overforbruket
Aktivitetstorget	5 - 700
Dagenheten på Bråta	600
Trollhaugen, reduksjon av overforbruket	3 600

Solberg opplæringsssenter	0 - 3 000
Lindrende enhet	1 000
Langtidsplasser	2 800
Alternative drifts- og org. former	3 – 4 000
<b>Sum</b>	<b>17 900</b>

Alle tall er i hele 1000 kr.

Utover de punkter som er listet opp ovenfor er følgende tiltak ikke med i beregningene av budsjettbehovet for 2009. Dersom noe av dette skal gjennomføres i budsjettåret, må tilsvarende kutt gjennomføres for å innarbeide tiltaket i budsjettet.

(ikke prioritert rekkefølge)

Økt bemanning ressurskrevende brukere innen psykiatri	992
Økt bemanning innen PU/krav fra Fylkesmann	2 070
Økt bemanning barnevern	1 894
Diverse IT-programmer (alternativ organisering)	
<b>Sum</b>	<b>4 956</b>

Alle tall er i hele 1000 kr.

### **Tekniske tjenester**

Nødvendige behov for økning i budsjett 2009 i forhold til vedtatt budsjett 2008 (inkl. rammeendringer):

Energikostnader	1 000
Veidrift	1 000
Gatelys	200
Kjøp av tjenester fra IKS (DRBV)	400
Eierbidrag DRBV	280
Egenandel forsikring	500
Serviceavtaler	100
Husleie NAV kontorer	1 050
Prisøkning vaskeritjeneste	77
Utredning alternative driftsformer 420	-500
Vannmiljørådet, kontingent	35
Planarbeid og analyser	300
Utbyggingsavtaler, økte kostnader	100
Geodataplan - overføres fra investering	300
Bortfall inntekt husplasseringer	100
<b>Sum ikke lagt inn i tabell 1 s. 9</b>	<b>4 902</b>
Økt lønn bytte av personale o.l	100
Lønnsvekst 08 - 09	3 480
<b>Sum lagt inn i budsjett tabell 1</b>	<b>3 580</b>

*Behov som bør med i budsjett 2009*

Ny lærling kjøkken Solberglia	220
Mjøndalen bru, årlige driftskostnader	360
Bygningsvedlikehold	1 000
Park og grønt	250
Moppevaskemaskin	20
Tørrvarer Bråta omsorgsboliger	50
Krokstad skole vedlikehold	150
Kurs/opplæring ny matrikkel, ny eiendomslov etc	150
<u>Sum</u>	<u>2 200</u>

Mange av tiltakene som nevnt over er ikke nye tiltak, men utgifter vi har som vi ikke har nok midler til. Noe skyldes tidligere innsparinger som ikke har latt seg gjennomføre (for eksempel energikostnader, veivedlikehold og gatelys), og noen skyldes økte priser på tjenester vi selv må kjøpe.

Hittil har etaten klart å dekke disse kostnadsøkningene gjennom innsparinger i vakante stillinger og økte inntekter, lavere nivå på bygningsvedlikehold og veivedlikehold, og det har vært en effektivisering i driften på flere av virksomhetene.

Dette kan vi ikke forvente at skal fortsette fremover. Etter flere år med innsparinger, samt at vi i flere år har måttet dekke inn generell prisøkning på egen ramme, blir det snart en umulig oppgave for virksomhetene å holde budsjettene sine. Det finnes færre og færre muligheter til å utføre tjenestene som blir krevet med samme antall kroner.

Utbyggingsavtaler er en ny lovpålagt oppgave. Store viktige avtaler med profesjonelle aktører ligger foran oss. Vi erfarer så lang at arbeidet er krevende, omfattende og gir økte utgifter. Avtalene skal varsles igangsatt, høres og kunngjøres i aviser. Det er behov for konsulentbistand i de tyngste sakene, og møtevirksomhet med eksterne krever reiseutgifter eller bevertning.

Vår evne til å holde medarbeidere oppdatert og kompetente er meget viktig i tiden fremover. Lovverket er i stadig endring, for eksempel ny lov om eiendomsregistrering (matrikkel), utbyggingsavtaler og ny vedtatt Plan- og bygningslov planlagt innført medio 2009. Tilbud om kompetanseheving er viktig for å beholde dyktige medarbeidere og en forutsetning for riktig forvaltning og saksbehandling.

Innflytting i nye NAV kontorer er planlagt til 1.12.08. På budsjett 2008 ligger utgiften for 1 måned. Vi mangler altså budsjettmidler for 11 måneder i 2009.

Det er foreløpig ikke diskutert med virksomhetslederne i teknisk etat hvordan innsparingene skal gjøres.

**Kirken**

Fellesrådet skriver bl.a.

*Nedre Eiker kirkelige fellesråds økonomi er fremdeles svært anstrengt. Mye av dette skyldes de siste års økte lønnskostnader som ikke i tilstrekkelig grad har blitt kompensert ved rammetildelingen.*

Samt :

*Det statlige driftstilskuddet har gradvis blitt trappet ned med et par hundre tusen i løpet av de siste 4 årene (2004: kr 274 000 til 2008: kr 49 000). Departementet begrunner dette med at de statlige rammeoverføringene til kommunene de siste årene har blitt betydelig større. De ber dermed kommunene ta hensyn til dette når driftsrammen til kirken skal vedtas.*

Rådmannen kommenterer ikke detaljene i dette budsjettforslaget fra fellesrådet nå, men viser til at dette vil bli vurdert i forbindelse med fremleggelsen av Grunnlagsdokument II.

## 5 Investeringer

Tabell 2

Investeringer vedtatt i øk. plan 2008-2011. **Rød skrift** = endret beløp i forhold til vedtatt økonomiplan 2008 -2011.

prosjekt	Prosjektnavn	ØP 2009	ØP 2010	ØP 2011	ØP 2012
1600	<b>Oppgradering bygg</b>	3 000	3 000	2 500	2 500
	<b>Tilpassing bygg, helse og omsorg</b>	500	500	500	500
1572	<b>Tilpassing bygg, skoler, barnehager</b>	500	500	500	500
	<b>Oppgradering forsamlingshus</b>	500	500	500	500
1164	<b>Oppgradering vei</b>	1 000	1 000	1 000	1 000
1801	<b>IKT investeringer NEK</b>	3 000	3 000	3 000	3 000
1802	IKT invest. elever	2 000	800	800	800
	<b>Opprydding eiendomsgrenser</b>	400			
1069	Nye strekk og stolper gatelys	200	200	200	200
1170	Tiltak trafiksikkerhetsplan		500	500	500
1182	Tiltak, forskjøning NEK	100	100	100	100
1200	Miljørettet helsevern bygg	2 950	2 500	2 500	
1231	Opprusting Korvaldveien (etappe 1)			5 200	
1249	Trafiksikkerhetstiltak Arbeidergata	200			
1500	Tusenårs sted		300	300	
1501	Nyanlegg parker/lekeplasser	1 000	250	250	
1513	Byggetekniske invest. Mjøndalen kirke	200	200	200	
1755	Nedre Eiker kirke, invest.tilsk.	1 450			
1805	Opprusting lysløyper	200	200	200	200
1861	Boliger vanskeligstilte/rusmisbrukere	12 000	8 000		
40022	Uteanlegg Rådhuset	2 500			
40024	Skolebygg, Veiavangen	70 000	45 000		
1063	Mjøndalen gamle bru	4 000	4 000		
40058	Sykehjem/ bosenter Krokstad	1 000			
	Oppgrad.Løkkev. og Morenev.	350			
	Helsehuset, ombygging	300			
	Grinde barnehage nye parkeringsplasser	650			
	Langløkka barnehage, vognskur		250		
	Oppgrad.utearealer Samfunnshuset (del 2)	700	0		
	Åsen skole utearealer	0	1 000	200	
	Krokstad skole utearealer	200			
	Møllenhof barnehage garderobe	0	700		
	Svømmehall Eknes, alt.svømmanl. Busk.storsenter	500	1 500	13 000	
	Gml. Brannstasjon fasade + nytt tak i vestre del	400			
	Nedbergkollveien, forprosj. boliger psykisk utv.hemmede	200		6 000	
	Solberglia ombygging, 8 beboerplasser demente			5 000	
	Eknes idrettshall nytt gulv		750		
	Ytterkollen grendehus nytt uthus/lager		600		
	Mjøndalen skole nytt tak		750		
	Bråta, ombygging kjøkken		500		

prosjekt	Prosjektnavn	ØP 2009	ØP 2010	ØP 2011	ØP 2012
	Moreneveien, ny støttemur	700	0		
	Hagatjern badeplass oppgradering	300			
	Gang- og sykkelvei Åsen, forprosjekt	500			
	<b>Sum investeringsbehov</b>	<b>111 500</b>	<b>76 600</b>	<b>42 450</b>	<b>9 800</b>

## Finansiering

prosjekt	Prosjektnavn	ØP 2009	ØP 2010	ØP 2011	ØP 2012
	Momskompensasjon investering		-2 000	-4 000	-6 000
1167	Rundkjøringer - ref. fylkesm./Statens vegv./utbygg.			-4 000	
1229	Opprydding eiendomsgrenser				
40032	Eiendomssalg				
	<b>Sum finansiering</b>	<b>0</b>	<b>-2 000</b>	<b>-8 000</b>	<b>-6 000</b>
	<b>Låneopptak (ekskl. VA inves.)</b>	<b>111 500</b>	<b>74 600</b>	<b>34 450</b>	<b>3 800</b>

## VA investeringer - gebyrfinansiert

prosjekt	Prosjektnavn	ØP 2009	ØP 2010	ØP 2011	ØP 2012
1100	Prosjektering vannanlegg	500	500	500	
1101	Vannledningsarbeid sanering avløp	1 000	1 000	1 000	
1102	Tiltak vannkvalitet	400	400	400	
1103	Sanering vann	2 000	2 000	2 000	
1105	Oppgradering dammer	700	400	400	
1109	Vannforsyning Åsen	5 000	6 200	3 500	
1139	VA Ytterkollen-Daler (50/50)	1 500	2 000	2 000	
1141	Oppgradering pumpestasjoner vann	200	200	200	
1242	Økt lekkasjeinnsats jfr. hovedplan vann	1 225	1 225	1 225	
1426	Fjernkontroll/overvåking avløp	300	300	300	
1127	Uforutsette tiltak VA (50/50)	500	500	500	
1140	Tekniske planer	500	500	500	
1142	Utbygging iht. saneringsplan (50/50)	2 725	5 975	13 225	
1145	Utbedr./oppgrad. Renseanlegget	500	500	500	
1173	Flom- og rassikring VA	0	0	0	
1247	Renovering pumpestasjoner avløp	200	200	200	
1248	Rørdammen og Åsendammen oppgradering	0	800		
1250	Oppgradering ledningskartverk	250	250	250	
50003	Sonekum vannforbruk	1 000	1 000	1 000	
50005	Prosjektering Mjøndalen S øst (30/70)	300	2 000	4 000	
	Ny bru Veiabekken	0	450		
50009	Registrering overløp	4 000	2 000		
50001	SP Hågenstad-Herstrøm	2 000			
50010	Overløpskum Sadolin og Eianlakk	600			
	<b>Sum vann og avløp</b>	<b>25 400</b>	<b>28 400</b>	<b>31 700</b>	<b>0</b>
	<b>Sum låneopptak investeringer</b>	<b>136 900</b>	<b>103 000</b>	<b>66 150</b>	<b>3 800</b>

## Nyinnmeldte tiltak

prosjekt	Prosjektnavn	ØP 2009	ØP 2010	ØP 2011	ØP 2012
	Solberg skole – utbygging		50 000	30 000	

prosjekt	Prosjektnavn	ØP 2009	ØP 2010	ØP 2011	ØP 2012
	Trafikksikkerhetstiltak Solberg	500			
1612	Haglund	12 000	8 000		
	pipe Solberg Spinneri	500			
	Strategiske eiendomskjøp	10 000			
	<b>Sum nyinnmeldte tiltak</b>	<b>23 000</b>	<b>58 000</b>	<b>30 000</b>	<b>0</b>
VA	Kalosjejordet	2 000	3 000	3 000	
VA	NE Kirke – sollia	4 000	2 000		
VA	Ødegårdsvingen etappe 2	4 000			
VA	Ødegårdsvingen etappe 3		3 000	3 000	
	<b>Sum nyinnmeldte VA tiltak</b>	<b>10 000</b>	<b>8 000</b>	<b>6 000</b>	<b>0</b>
	<b>Sum låneopptak inkl nyinnmeldte tiltak</b>	<b>169 900</b>	<b>169 000</b>	<b>102 150</b>	<b>3 800</b>

## 6 Vedlegg

### A. Detaljer rammeendringer

Rammeendringer 2008	Sentral adm.	Oppvekst	Kultur	Helse	Sosial	Teknisk	K-skog	Finans	SUM
<b>UTGIFTER</b>									
Endr. ifm vedtak detalj bud. 08				4 171	-837				3 334
Boligkontor				1 750	-1 750				0
Betzy / Bris				130	-130				0
Matpenger Evjeløkka				-100		100			0
<b>Sum endring utgifter</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>5 951</b>	<b>-2 717</b>	<b>100</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>3 334</b>
<b>INNTEKTER</b>									
Endr. ifm vedtak detalj bud. 08				-5 704	2 370				-3 334
Komp. tilskudd sykehj. / omsorgsboliger				8 853				-8 853	0
<b>Boligkontor</b>				-663	663				0
<b>Sum endring inntekter</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>2 486</b>	<b>3 033</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-8 853</b>	<b>-3 334</b>
<b>Netto endring av ramme</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>8 437</b>	<b>316</b>	<b>100</b>		<b>-8 853</b>	<b>0</b>

Rammeendringer 2009	Sentral adm.	Oppvekst	Kultur	Helse	Sosial	Teknisk	K-skog	Finans	SUM
<b>UTGIFTER</b>									
Barnehager - drift av bygninger		-3 500				3 500			0
Flyktningetjenesten		-6 800			6 800				0
<b>Sum endring utgifter</b>	<b>0</b>	<b>-10 300</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>6 800</b>	<b>3 500</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>INNTEKTER</b>									
Flyktningetjenesten		6 800			-6 800				0
<b>Sum endring inntekter</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Netto endring av ramme</b>	<b>0</b>	<b>-10 300</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>6 800</b>	<b>3 500</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>